

Шевчук Д. М., к. філос. н., доцент кафедри культурології та філософії, Національний університет «Острозька академія», м. Рівне, Україна

Особливості культурної критики в умовах (пост-)сучасності

Критичне налаштування є, загалом, рисою епохи Просвітництва, саме з цього періоду філософію починає характеризувати домінування критичної рефлексії над систематичною. Разом із тим, критичний характер філософії набуває апогею в постмодернізмі з його деконструкцією попередньої філософської традиції, оскільки вважається, що та володіє хибними положеннями. При цьому зауважимо, що власне в домінуванні критичної рефлексії

багато хто з інтелектуалів вбачає занепад культури, оскільки критична думка починає переважати над творчістю.

«Культурна критика» є доволі багатозначним терміном. В англо-американській традиції цим терміном позначають фактично будь-які дискусії, які пов'язані зі сферою культури (наприклад, варіантом культурної критики буде літературна критика чи міркування стосовно моди тощо). У німецькій традиції культурна критика стосується виявлення негативних явищ в культурі, пояснення причин її своєрідної кризи.

Слід звернути увагу на те, що сучасність характеризується певною суперечністю. З одного боку, критика, яка постала в рамках постмодернізму, орієнтована на те, аби долати раціоналістичне мислення, виявляти та демістифікувати його «приховані» психологічні, ідеологічні, економічні, соціальні передумови, а відтак, у такий спосіб представити обмеженість розуму й науки. З іншого боку, такого типу критичний підхід засвідчує кінець раціоналістичної традиції, а тому й кінець критичного мислення.

Культурна критика – це не просто спосіб осмислення культури, але й часто виявлення її зв'язку з політикою. У цьому сенсі культурна критика набуває характеру «проявлення» прихованих маніпулятивних технологій здійснення влади чи впливу ідеологій на культурну діяльність. Найбільш розвинутими та значимими на сьогодні є постмарксистська, постструктуралістська, психоаналітична, феміністична, постколоніальна критики культури та ін. Їхнім результатом є не лише нові розуміння культури, але й певні культурні та політичні проекти, спрямовані на емансипацію індивіда, знищення негативних наслідків утвердження тих культурних технологій, що можуть бути застосовані для обмеження людини як творця культури.